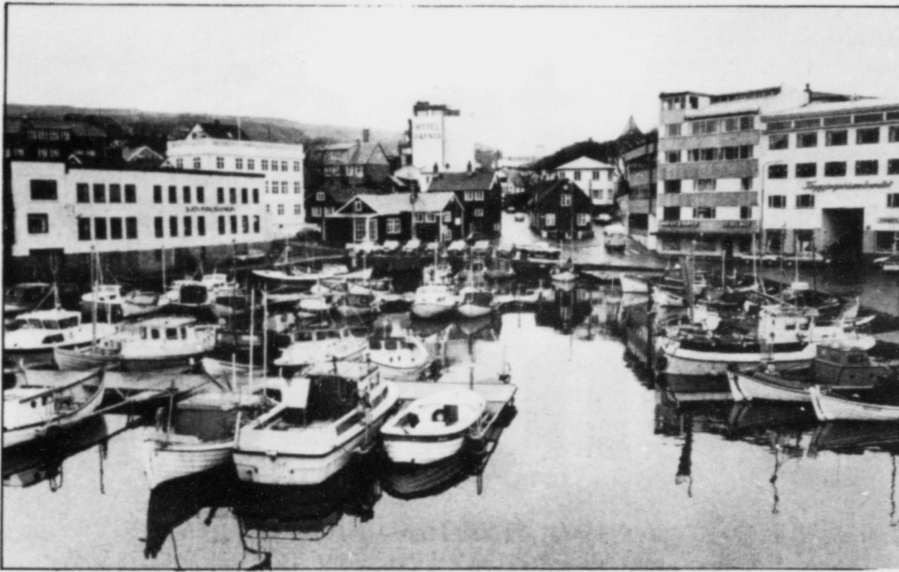

við innliti og útsýni. Hóast framkomið vinnulív var eisini aðrastaðni í landinum, ikki minst í Suðuroy, so mátti tað vera nátturligt, at høvuðsstaður landsins kundi vera tryggur hjá skipum, sum komu og fóru. Talan var ikki bara um fiskiskip; frá um 1860 høvdu stór skip siglt upp á Havnina, bæði segl- og dampskútur – og so tær, sum runnu bæði við damp og segl- og dampskútur – og so tær, sum runnu bæði við damp og segl. Og sum tað skilst av bókini, so var eisini havna-bygging aðrastaðni í Føroyum krækt uppí havnarbyggingina í Tórshavn. Ein mál so spyrja: Hvussu skildi ein høvuðsstaður í einum havlandi í nýggjum tíðum klára seg uttan eina hampuliga havn? Tað bar sjálvsagt ikki til.

Men hóast undirtittlin, so er bók Mikkjals Helmsdals eitt verk, sum viðgerð og umfatar so nógv meira enn sjálva havnina í Tórshavn. Tí, sum hann sigur í formálinum.

„Ja, kanska er so væl vart, at Tór hevði fingið aðra havn enn vágarnar her í Suðurstreymoy, um Nólsoyggin ikki var til. Men alt hevur sína tíð; tann dagur kom, tá ið verjan, Nólsoyggin gav, ikki kendist nóg goð. Ei undur í, tí síðan handilin gjørdist friur, vaks skipaflostin, sum hoyrði heima í Havn, stóðugt við í miðal einum skipi um árið.“

Nólsoyggin var ikki longur nóg goð verja fyri Havnarvág. Várharna hevði gjørt sitt. Nú máttu havnarmenn, ella heldur føroyingar sum heild, leggja sitt afturat. Málið um at bota um havnarviðurskiptini í Tórshavn var frammi longu í 1890-árunum. Men málið um at veira vágarnar byrjaði, tá ið býarstjórn í 1901 bað lögmaláráðið um at fáa ein havnaknán verkfrøðing at kanna havnarviðurskiptini „men Henblik paa Havne-

anlæg.. og Oversigt over Udgifterne ved saadanne Anlæg“. Hugsad var nú um ein mola út úr Skansatanga.

Í 1908 kom fyrri tingið „Tegning og Overslag“. Hetta var stór byggiætlan, og hon umfataði mola úr Skansatanga og vestur móti Viðarnesgrynnuni. Sum rithøvundurin skrivur: „Havnarmønum var beinanvegin greitt, at hesin molin var hann, teir vildu hava. „Men ikki fyrr enn í 1922 kundi molabyggingin byrja, og ikki fyrr enn í 1973 var molin komin út á Viðarnesgrynnuna. Um stigini í hesi bygging og allar grundirnar aftan fyri hetta drúgva mál er nágreiniliga greitt frá í bókini.

Bókin er nógv meira enn ein søga um ta bygdu Tórshavnar Havn. Tórshavn var eisini havn fyrr en tá. Rithøvundurin fer aftur til ta gomlu tíðina, tá ið Havnin var tingstaður og handelsstaður. Eisini eru viðgjørd tey viðurskipti, sum høvdu samband við tey politisku viðurskiptini millum Føroyar og Noregs og Føroya og Danmarkar. Í partinum, sum eitur „Nýggjara tíðin“ eru ikki minst áhugaverd kapitlini „Rybergshandilin“, „Frá Rybergshandlinum til frihandilin“ og „Frá frihandilsbyrjan til aldamótúð“.

Men hesir kapitlar um ta eldru søguna hanga ikki leysir. Teir stýra allir inn í høvuðseind um havnina í Tórshavn í partinum, sum eitur „Tjúgunda øldin“, verður høvuðsspurningurin viðgjørdur í nógvum samanhangum og frá nógvum vinklum. Mett verður eisini um tað polytekniskt skilagóða í teimum mongu uppskotunum frá serfrøðingum. Her er rithøvundurin sum verkfrøðingur kritiskur, og tað gevur frásøgnini liv. T.d. meiting hansara av tí rætta ella skeiva í at gera byrggju vestaru megin Eystarvág út móti Tinganesi við ongum bak- ella

upplandi fyri at fáa samband við Rasmusarbrúgv! – ein hugsan, sum mátti bera í sær, at tað mesta av søguni á Reyninum mátti sprengjast burtur og við teirri teknisku fylgju, at eingin lívd var eftir til hesa havn. Tað hevði ein civiliseraður verkfrøðingur sum Mikkjal Helmsdal ó funnið uppá. Tann virðing, hann altið í embætti sínum hevur havt fyri søguni, er øllum kunnug frá teirri stóðu, sum stovnur hansara hevði, tá ið hann í vanligum arbeiði rendi seg fram á hagartil ókend søgulig fornvirði. Har varð einki dult, sorlað og oyðilag, sum alt

umgingið við nationalaritign, hóast hetta kostaði.

Ein soverðin stóða er ikki altið so givin. Tað bar til onga persónliga stóðu at vilja hava til tess at tekkjast. Tak t.d. ta syrgiliga søguna í bókini um hin danska verkfrøðing, sum til tess at tæna politikarum fekk yvirmann sín at fara frá, men sum sjálvur fall, tí allir eftir tað skiltu, at hann ikki var áltandi. Ella amtmannin Rytter, sum vígdi manndómsár síni at forða fyri øllum føroyskum framburði í Føroyum. Hann noyddist helst fyri at bjarga embætislívi sínum at viðmæla eitt verkfrøðinguppskot um Tórshavnar Havn, sum hann sjálvur alla tíðina hevði verið imóti. Hetta eru áhugaverd hug-

leiðingar hjá einum embætismanni, sum sjálvur helst alla tíðina mátti ansa eftir sínum egna yrkisliga integriteti.

Søgan um Tórshavnar Havn er ein long søga. Hon sigur eisini eitt sindur um, hvat føroyingar høvdu at siga, hóast teir høvdu eina meining um hetta mál. Teir flestu havnarmenn og lögtingsmenn tordu; aðrir tordu ikki.

Men teir, sum tordu, teir vunnu at enda. Og meira enn hálvtundrað ár eftir, at menn vóru farnir at tala ym havnarætlanir í Tórshavn, stóð, sum hon stendur í dag – ikki sum statshavn, men sum kommunal havn. Valið millum hesar stóður var eitt tjóðskaparligt val.

Tað sigur eitt sindur um víddina, at í bókini eru nevndir fleiri enn fimm hundrað persónar. Av teimum eru myndir av næstan hundrað, við virðismiklum upplýsingum um persónarnar. Eisini virki og virkisleiðarar, sum høvdu samband við havnina fáa nógv pláss. Harumframt eru um hundrað viðarmyndir í ymskum samanhangi.

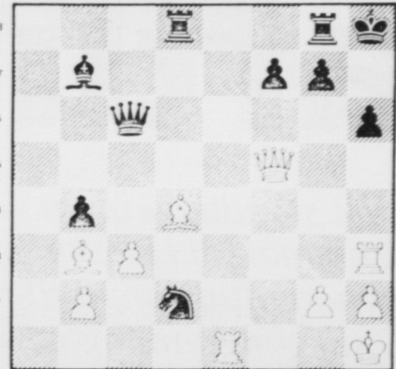
Bók Mikkjals Helmsdals er ein vandiliga laðaður varði um alt hetta stóra mál, hon umræður, við greiðum slóðum aftureftir. Eingin kann ivast í, at tað er ein lærdur verkfrøðingur, sum veit nógv ella aalt um tilfar fakligar spurningar og avbjóðingar sum havna- og vegabygging, ið hevur skrivað hetta verk. Tann stringenta og logiska viðgerðin og uppbyggingin letur ongan vera í iva.

Eisini málsliga sømir hetta verk seg einum føroyskum tekniskum embætismanni; sær broytt Føroya land til tað góða ikki minni, enn havnarmenn broyttu Havnarvág.

Hetta mál av sonnum vera ein bók, sum hevur áhuga hjá øllum føroyingum

Talv

Vit eru aftur í BUENOS AIRES

Indiski stórmeistarin hevur júst spelt sín riddara frá e4 til d2 við duplthóttanini 31. -, Rixb3 og 31. -, Fxg2+ og mát!

Tað sær avgerandi út, og Ljubojevic, sum hevur hugsad seg í álvarsama tíðneyð, helt iva-

leyst eisini at hann var meint raktur av riddara-leikinum, tí hann leikti 31. Fg5, ið ikki er nóg góð verja. Tað verjur móti máthóttanini á g2 og hóttir sjálvur við at seta mát við 32. Fxh6+!, Fxh6 33. Róxh6+ og mát.

Bispurin á d4 er maðurin, ið ger at hetta letur seg gera, og tí má hann burtur.

Anand leikti síðani 31. -, Róxd4+ og vann talvið eftir 32. cxd4, Rixb3 – og harvið hevur indarinn »veirklænar fyrir ein tjúkkán.«

– 33. d5, Róe8 34. Róxe8+, Fxe8 35. Fe3, Fa8.

Tíðneyðin tær »LJUBO« at siggja REMIS (javnleik) við ævigum skáki, men tað er fata morgana (hvørvisjón) – gxb6 37. Fxh6+, Kg8 38. Fg5+, Kb8 39. Fh6+, Ke8 – og tapti neyðars Ljubojevic upp á tíð.

Eftir talvið kundi Bent Larsen, sum var frásøgu-maður í sambandi við kappingina í Buenos Aires, fortelja Ljubojevic hvat ið hann átti at havt leikað.

Rætti leikurin til stóðmyndina var sjálvandi 31. Bd5!!

Svartur kann ikki taka við frúnni, tí so leikar hvitur 32. Róxh6+ mát seg gera, og tí má hann burtur.

Men rætt skal vera rætt. Dúrfeld, talvskrivarin hjá danska dagblaðnum Information, leggur afturat at Ljubojevic var í ítarstu tíðneyð.

Vit gera gamla gólvið sum nýtt

Vit pussa, slípa, reinsa, polera, bona, lúta og leggja

ØLL SLØG AV GÓLVUM

Gólvænastan

Skemmingsgøta 19 Tlf. 18875 - 88875
Tórshavn Fax. 18809

Ókeypis tilboð og vegleiðing verða givin.